

Vězeňská služba

Činnost vězeňské služby ČR je upravena zákonem č. 555/1992 Sb., o Vězeňské službě a justiční stráž České republiky, ve znění pozdějších předpisů. Ostrahu odsouzených a obviněných, a další úkoly vyplývající z výkonu vazby a trestu odnětí svobody zajišťuje Vězeňská služba. Vězeňská služba je rozpočtovou organizací podřízenou ministru spravedlnosti. Při plnění svých úkolů spolupracuje Vězeňská služba s ozbrojenými bezpečnostními orgány České republiky, a dalšími orgány státu a s orgány obcí.

Organizace Vězeňské služby

Vězeňskou službu ČR členíme na vězeňskou stráž, justiční stráž a správní službu.

♣ Vězeňská stráž má postavení ozbrojeného sboru. Jako hlavní úkoly Vězeňské stráže

jsou střežení, eskortování a předvádění osob ve výkonu vazby a ve výkonu trestu odnětí svobody a při této činnosti zajišťuje na zmiňovaných místech stanovený pořádek a kázeň.

♣ Justiční stráž má stejně jako Vězeňská stráž postavení ozbrojeného sboru. Justiční stráž zajišťuje bezpečnost a pořádek v budovách soudů a státních zastupitelství. Příslušníci Justiční stráže mohou být dočasně povoláni k plnění úkolů Vězeňské stráže v místech výkonu vazby nebo výkonu trestu odnětí svobody jen v mimořádných případech, nemůže-li Vězeňská služba zajistit pomocí vlastních prostředků pořádek a bezpečnost. Musí k tomu mít souhlas ministerstva spravedlnosti České republiky.

♣ Správní služba rozhoduje ve správním řízení podle zvláštních právních předpisů a zabezpečuje organizační, výchovnou, ekonomickou a další odbornou činnost. Zdravotnická služba je také její součástí, kterou zajišťují občanští příslušníci. [4]

Základní články VZ ČR

Mezi základní články řadíme Generální ředitelství VS ČR, vazební věznice, věznice a také účelová zařízení VS ČR. Ministr spravedlnosti zřizuje všechny jednotlivé věznice a vazební věznice, také Vězeňskou službu řídí prostřednictvím generálního ředitele, kterého jmenuje a odvolává. Generální ředitelství Vězeňské služby řídí, organizuje, ale i kontroluje činnost ostatních článků Vězeňské služby. Generální ředitel VS ČR je nadřízeným všech příslušníků Vězeňské služby. Kromě personální a kázeňské pravomoci nad příslušníky Vězeňské služby mu přísluší pravomoc upravovat v souladu s právními předpisy právní vztahy ve Vězeňské

službě. Dále také ve výkonu trestu, ve výkonu vazby, pokud úprava nespadá do oboru výlučné

působnosti ministra spravedlnosti. Generální ředitelství VS ČR je orgán ministerstva spravedlnosti ČR pro řízení a kontrolu Vězeňské služby. [10]

Spolupráce Vězeňské služby ČR a Policie ČR

Vězeňská služba spolupracuje úzce se státními i nestátními subjekty a organizacemi. Zejména

spolupráce s PČR, je velmi významná. Řídí se „Dohodou o spolupráci a vzájemné pomoci. Příslušníci se setkávají zejména při těchto běžných činnostech:

- ♣ předávání osob do vazby,
- ♣ PČR si přejímá z VV vězně k rekonstrukci trestného činu,
- ♣ policisté jako OČTŘ provádějí ve VV výslechy vězňů,
- ♣ pátrání po osobách, které uprchly z výkonu vazby nebo výkonu trestu odnětí svobody

a po odsouzených, kteří se nevrátili z přerušení trestu odnětí svobody nebo jiné formy volného pohybu mimo věznici,

- ♣ vzniku mimořádné situace ve věznici, v případě jestliže VS ČR nezvládne zajistit pořádek a bezpečnost vlastními prostředky,
- ♣ zajišťování tras eskort Vězeňské služby, v závažných případech zvýšených požadavků na bezpečnost osob a majetku lidí v okolí trasy nebo na zajištění bezpečnosti eskortovaných osob,
- ♣ vzájemné předávání informací, které se týkají odhalování trestné činnosti vězňů a jiných osob, je-li touto TČ narušován pořádek a bezpečnost v místech VV a VTOS,
- ♣ různá administrativní dožádání k vězněným. [10];[3]

Úkoly Vězeňské služby

Hlavní úkoly Vězeňské služby jsou především následující:

- a) střeží a spravuje vazební věznice a věznice,
- b) zajišťuje bezpečnost a pořádek v budovách soudů a státních zastupitelství a v jiných

místech činnosti soudů a ministerstva, a to v rozsahu stanoveném tímto zákonem,

- c) zajišťuje bezpečnost výkonu pravomocí soudů a státních zastupitelství,
- d) střeží, eskortuje a předvádí osoby ve výkonu vazby a ve výkonu odnětí svobody,
- e) zabezpečuje úkoly při předcházení a také odhalování trestné činnosti osob ve výkonu

vazby a ve výkonu trestu odnětí svobody,

- f) vede evidenci osob, které jsou ve výkonu vazby a výkonu trestu odnětí svobody na území České republiky,

- g) provozuje hospodářskou činnost za účelem zaměstnávání osob ve výkonu trestu, případně i osob ve výkonu trestu.

Vězeňská služba České republiky plní další úkoly podle zvláštních právních předpisů § 2 zákona č. 555/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů. [10]

Povinnosti a oprávnění příslušníku VS

Povinnosti

Příslušník Vězeňské služby ČR je povinen plnit své služební povinnosti a úkoly, které pro něj vyplývají ze zákonů a z dalších obecně závazných právních předpisů. Je povinen plnit rozkazy a příkazy od nadřízených. Osoby ve výkonu vazby a výkonu trestů odnětí svobody musí brát vážně a rozhodně, musí respektovat jejich práva a zabraňovat krutému zacházení, které by mohlo ponižovat jejich důstojnost. Při provádění služebních zákroků platí, že příslušník je povinen dbát důstojnosti a cti osob, s nimiž jedná. Měl by se vyvarovat vystupování v interakci z pozice nadřazenosti, bezzásadovosti, náladovosti či nespolehlivosti ve svém jednání. Nesmí připustit, aby vznikla bezdůvodná újma. Jestliže dovolují okolnosti příslušníkovi VS, je povinen před provedením zákroku prokázat svou příslušnost k Vězeňské službě ČR.

Příslušník VS není povinen provést služební zákrok, jestliže je pod vlivem léků nebo jiných

látka, které závažně snižují jeho schopnost k jednání. Dále nemá-li k provedení zákroku odborné vyškolení, ač povaha zákroku takové vyškolení nebo výcvik vyžaduje a také není povinen provést zákrok, brání-li tomu důležitý zájem služby.

Zpravidla koná příslušník VS službu ve služebním stejnokroji s identifikačním číslem. Jestliže příslušník koná službu v občanském oděvu, je označen identifikačním štítkem a číslem. Příslušník se prokazuje služebním průkazem nebo služebním stejnokrojem s ID číslem. Příslušník je povinen zachovávat mlčenlivost o skutečnostech, o kterých se dozvěděl při plnění služebních úkonů nebo s nimi a které v obecném zájmu nebo v zájmu zúčastněných

osob vyžadují, aby zůstaly utajeny před nepovolanými osobami.

Existuje řada mimořádných událostí, které musí být nahlášeny. Z hlediska jejich závažnosti je členíme na závažné mimořádné události a méně závažné.

♣ **Závažná mimořádná událost**

- a) útěk, pokus, příprava k útěku,
- b) napadení eskorty,
- c) jednání, které má znaky úmyslu, TČ proti životu a zdraví,
- d) vzpoura, hromadné odmítání stravy,
- e) ztráta, nález nebo odcizení střelné zbraně, vloupání do muničního skladu,
- f) použití střelné zbraně,
- g) výbuch nebo nález výbušné látky v objektu VS nebo JS.

♣ **Méně závažná mimořádná událost**

- a) sebevražda vězněné osoby, pokus o sebevraždu, sebepoškozování,
- b) úmrtí, smrtelná nebo hromadný úraz vězňů a zaměstnanců při práci,
- c) onemocnění, které si vyžaduje karanténu,
- d) nález návykových látek nebo alkoholu,
- e) fyzické napadení zaměstnanců,
- f) dopravní nehoda nebo odcizení služebního vozidla,
- g) vzetí zaměstnance do vazby,
- h) ztráta razítka, pečetidla, klíčů, služebního průkazu,
- i) oznámení výbušniny JS a další.

Oprávnění příslušníka VS ČR

Příslušník je oprávněn požadovat vysvětlení od všech osob ve výkonu vazby nebo výkonu trestu odnětí svobody, které mohou přispět k objasnění skutečností důležitých k odhalení trestního činu, popř. kázeňského přestupku spáchaného pachatelem během výkonu vazby nebo výkonu odnětí svobody, jakož i pro vypátrání osoby prchající z výkonu vazby nebo trestu odnětí svobody. Příslušník je oprávněn provést osobní prohlídku, prohlídku věcí, prohlídku těla, může snímat daktyloskopické otisky a pořizovat obrazové záznamy.

Příslušník může nařídít této osobě i lékařskou prohlídku, kterou může provést jedině lékař.

Osobní prohlídku provádí příslušník, který je stejného pohlaví jako osoba. Při střežení objektů VS jsou pak příslušníci oprávnění dělat osobní prohlídku i u osob vstupujících a nacházejících se v objektu VS, a to v případě podezření, že tato osoba má u sebe věc, například zbraň, která by mohla narušit výkon vazby nebo trest odnětí svobody. Mají rovněž

právo prohlížet zavazadla a kontrolovat vozidla při vjezdu a výjezdu ze střežených objektů. Na základě konkrétní situace dle svého rozhodnutí mají oprávnění k použití donucovacích

prostředků, které jsou vymezené zákonem. Jsou povoleny údery, hmaty a chvaty, kopy sebeobrany, pouta, poutací popruhy, předváděcí řetízky, pouta s poutacím opaskem, slzotvorné prostředky, obušek, vodní stříkač, zásahové výbušky, šokové prostředky, úder a hrozba střelnou zbraní, varovný výstřel a služební pes. Jsou při použití zmiňovaných donucovacích prostředků dbát zásady přiměřenosti volby prostředku k účelu zákroku. [1];[3]